

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ЦИМБРОВСЬКА ХРИСТИНА ІГОРІВНА

УДК 378.147:811

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-ПЕДІАТРІВ ПРОФЕСІЙНО
ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УСНОМУ СПІЛКУВАННІ**

13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови)

Автореферат

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Тернопіль – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
МИКИТЕНКО Наталія Олександрівна,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
професор кафедри іноземних мов
для природничих факультетів.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
БІГИЧ Оксана Борисівна,
Київський національний лінгвістичний університет, професор
кафедри методики викладання іноземних мов
й інформаційно-комунікаційних технологій;

кандидат педагогічних наук
ГОРПІНІЧ Тетяна Ігорівна,
ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.
Я. Горбачевського МОЗ України»,
доцент кафедри іноземних мов.

Захист відбудеться 28 квітня 2017 р. об 11.00 на засіданні спеціалізованої вченої ради К 58.053.05 Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: 46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2, зала засідань.

Із дисертацією можна ознайомитися на офіційному сайті <http://www.tnpu.edu.ua> та в бібліотеці Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка за адресою: вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027.

Автореферат розіслано 28 березня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. П. Штонь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах інтеграції освіти України в європейське та світове співтовариство зростає роль англійської мови, яка, утвердивши свій міжнародний статус, є на сьогодні мовою спілкування в освітній, науковій та професійній сферах. Саме тому нагальною стає необхідність підготовки кваліфікованих фахівців, здатних здійснювати міжкультурну комунікацію в професійній сфері, у тому числі й лікарів-педіатрів. Однією із провідних форм комунікації таких фахівців є усне спілкування. Тому повноцінна реалізація професійних обов'язків педіатрів великою мірою залежить від рівня сформованості в них професійно орієнтованої англомовної компетентності (ПОАК) в усному спілкуванні. Це зумовлює важливість ефективної організації процесу підготовки у вищих навчальних закладах України майбутніх педіатрів (МП), здатних здійснювати професійну англомовну комунікацію.

Окремим аспектам окресленої проблеми присвячено наукові розвідки фахівців із методики навчання іноземних мов, лінгвістики, дидактики та психології. Сутність і структуру комунікативної компетентності вивчали О. Бігич, Н. Бориско, С. Ніколаєва, Л. Сажко, П. Сисоєв, Д. Хаймс, Н. Хомський, Дж. Філіпс, С. Савігнон, М. Канале, Д. Кенері, М. Селсе-Мурсіа та ін. Особливості навчання англійської мови для спеціальних цілей досліджували Т. Дадлі-Еванс, Дж. Манбі, Н. Микитенко, Л. Морська, Т. Хатчінсон, А. Уотерс, М. Сейнт Джон та ін. Зміст навчання іноземної мови професійного спрямування вивчали Н. Бориско, І. Гіренко, Г. Гринюк, А. Коваль, А. Ковальова, Р. Мартинова, С. Ніколаєва, Ю. Пассов, О. Пономарьова, О. Тарнопольський та ін. Лінгвопрагматичні особливості мовлення стали предметом наукових пошуків Ф. Бацевича, О. Крижко, Р. Маглі, А. Рогози, С. Шевчук, Т. Шмельової та ін. Проблеми розробки і обґрунтування системи і підсистеми вправ та завдань для формування іншомовної комунікативної компетентності та її компонентів присвячено праці О. Бігич, І. Бім, Г. Борецької, Н. Бориско, І. Задорожної, С. Ніколаєвої та ін. Моделювання процесу навчання студіювали Н. Білик, Б. Гершунський, Б. Грязнов, Б. Динін, Л. Зеня, В. Краєвський, Р. Мартинова та ін. Розвідки таких науковців, як С. Балуюян, Л. Бахман, О. Грішина, А. Дейвіс, М. Кенел, В. Коккота, А. Палмер, М. Свейн, Д. Уілкінс та ін. присвячено оцінюванню сформованості мовної професійно орієнтованої компетентності. Лінгвістичні та лінгводидактичні проблеми англомовного професійно орієнтованого спілкування майбутніх медиків досліджували Л. Бірецька, Т. Горпініч, Е. Глендіннінг, Р. Говард, Р. Маглі та ін.

Проте, незважаючи на значну увагу методистів до проблеми формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності майбутніх фахівців, питання формування у МП ПОАК в усному спілкуванні залишається недослідженим.

З одного боку, вимоги суспільства до іншомовної підготовки кваліфікованих лікарів-педіатрів, які на високому рівні володіли б іноземною мовою професійного спілкування, а з

іншого боку – відсутність комплексного дослідження, присвяченого проблемі розробки методики формування у МП ПОАК в усному спілкуванні, свідчать про його актуальність та доцільність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Проблематика дисертації пов'язана з науково-дослідною темою кафедри практики англійської мови та методики її викладання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів у контексті європейських вимог» (номер держреєстрації 0113U003330). Тему затверджено вченою радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (протокол № 2 від 23.09.2014 р.) та Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень із педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол №6 від 29.09.2015 р.).

Об'єктом дослідження є процес формування у майбутніх лікарів професійно орієнтованої іншомовної компетентності в усному спілкуванні.

Предметом – методика формування у майбутніх педіатрів професійно орієнтованої англомовної компетентності в говорінні й аудіюванні.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні, практичній розробці та експериментальній перевірці методики формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів.

Це зумовлює необхідність вирішення таких **завдань**:

- 1) визначити ключові поняття дослідження і уточнити структуру професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів;
- 2) обрати сучасні підходи й інтерактивні технології навчання, на основі яких доцільно здійснювати формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів;
- 3) обґрунтувати зміст формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх педіатрів і дібрати дотичний навчальний матеріал (згідно з визначеними критеріями його відбору);
- 4) виділити етапи формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх педіатрів, розробити підсистему вправ і завдань, а також змодельовати відповідне навчання;
- 5) експериментально перевірити ефективність розробленої методики та укласти методичні рекомендації для викладачів англійської мови.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на припущенні про те, що високого рівня сформованості у майбутніх педіатрів англомовної професійно орієнтованої компетентності в усному спілкуванні можна досягти за умов використання запропонованої методики, яка базується на положеннях компетентнісного і комунікативного підходів, передбачає поетапне формування визначених

компонентів згаданої компетентності; виконання підсистеми вправ і завдань, розробленої на основі матеріалу, відібраного відповідно до науково обґрунтованих критеріїв; реалізації відповідної лінгводидактичної моделі, що передбачає застосування інтерактивних технологій навчання.

У процесі вирішення поставлених завдань було застосовано такі **методи дослідження**:

теоретичні: критичний аналіз вітчизняних та іноземних педагогічних, методичних, лінгвістичних і психологічних джерел, нормативної документації для узагальнення теоретичних даних із проблеми дослідження; моделювання навчального процесу;

емпіричні: наукове спостереження за організацією навчального процесу, методичний експеримент з метою доведення гіпотези дослідження про ефективність розробленої методики; якісний аналіз експериментальних даних, методи математичної статистики для обробки і перевірки результатів експерименту.

Наукова новизна роботи:

- *уперше* теоретично обґрунтовано і розроблено методику формування у майбутніх педіатрів професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні: визначено етапи формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні (ознайомчий, на якому відбувається пред'явлення мовного і мовленнєвого матеріалу; засвоєння і закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу; інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні, на якому відбувається розвиток усіх компонентів професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх педіатрів), запропоновано підсистему вправ і завдань, яка співвідноситься з виділеними етапами і охоплює три групи вправ і завдань (вправи на пред'явлення мовного і мовленнєвого матеріалу; вправи на засвоєння і закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу; вправи для інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні), сконструйовано і спроектовано на процес іншомовної підготовки майбутніх лікарів-педіатрів лінгводидактичну модель формування у них професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні, компонентами якої є методологічний, змістовий, організаційно-процесуальний, оцінювально-результативний, корегувальний;

- *удосконалено* критерії відбору матеріалу для формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів;

- *набуло подальшого розвитку* визначення показників рівнів сформованості професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні.

Практичне значення дослідження полягає у: відборі та організації матеріалу для формування у МП ПОАК в усному спілкуванні на основі обґрунтованих критеріїв відбору матеріалу; укладенні комплексів вправ; формулюванні методичних рекомендацій для викладачів щодо формування у

майбутніх лікарів-педіатрів англомовної професійно орієнтованої компетентності в усному спілкуванні; створенні навчально-методичного посібника «Getting well: Speaking Course for Pediatricians» англійською мовою.

Основні положення та результати дослідження **впроваджено** у навчальний процес Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (протокол № 1 від 31 серпня 2016 р.), Вінницького національного медичного університету (протокол № 4 від 20 жовтня 2016 р.), Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» (ВДНЗУ «УМСА») м. Полтава (протокол № 5 від 27.10.2016 р.), Одеського національного медичного університету (протокол №3 від 28.10.2016 р.).

Апробація результатів роботи здійснювалася на міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес» (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, 2013); «Лінгвістична теорія та практика: історичне надбання, актуальні проблеми та перспективи розвитку» (Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2015); «Педагогіка. Сучасні тенденції в науці і освіті» (Краків, 2016); «Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес» (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, 2016) і Всеукраїнській науковій конференції «Актуальні проблеми української освіти» (Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2012); засіданнях кафедри латинської та іноземних мов Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (2014-2016); засіданнях науково-методичного семінару кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (2014-2016).

Публікації. Основні положення дисертації викладено у 11 одноосібних публікаціях автора, серед яких: 5 статей у фахових педагогічних виданнях України, 2 статті у зарубіжних виданнях наукових праць, 3 тез доповідей на наукових конференціях і навчально-методичний посібник (англійською мовою).

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел (212 найменувань). Обсяг основного тексту викладено на 172 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 13 рисунків, 4 додатки (на 29 сторінках).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертації та її актуальність, визначено об'єкт, предмет, мету й завдання, методи дослідження, сформульовано наукову новизну і практичне значення, представлено інформацію про апробацію результатів роботи, кількість публікацій і структуру дисертації.

У першому розділі «Теоретичні основи формування професійно орієнтованої англійської компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів» з'ясовано ключові поняття дослідження і уточнено структуру ПОАК в усному спілкуванні МП, обґрунтовано сучасні підходи (компетентнісний і комунікативний) та інтерактивні технології навчання.

Усне спілкування визначено як усний продуктивний вид мовленнєвої діяльності, за посередництвом якого реалізується говоріння іноземною мовою в діалогічній та монологічній формах. У діалогічній формі говоріння здійснюється паралельно з аудіюванням. Компонентами акту усного спілкування є: комунікативна мета, мотив, предмет спілкування, продукт акту усного спілкування (діалог чи монолог), результат, що виражається у вербальній чи невербальній реакції на висловлювання.

Аналіз сутності і структури ПОАК в усному спілкуванні МП здійснювався у контексті реалізації цими фахівцями англійських метамовних функцій у сфері педіатрії. На основі аналізу дефініцій та моделей іншомовної професійно орієнтованої компетентності у видах мовленнєвої діяльності, зокрема діалогічному й монологічному мовленні (Л. Бахман, О. Бігич, І. Бім, Н. Бориско, М. Канале, С. Ніколаєва, С. Савігнон, Дж. Філіпс, Д. Хаймс, Н. Хомський та ін.) визначаємо професійно орієнтовану англійську компетентність в усному спілкуванні майбутніх педіатрів як здатність реалізовувати комунікацію, використовувати засоби англійської мови професійного спілкування відповідно до реальних і змодельованих типових комунікативних ситуацій фахового характеру в усному діалогічному і монологічному мовленні.

Встановлено, що структура ПОАК в усному спілкуванні МП є багатокомпонентною і включає: декларативні і процедурні знання; мовленнєві навички (лексичні, граматичні, фонетичні); мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні, компенсаційні вміння; комунікативні здібності.

Процес формування у МП ПОАК в усному спілкуванні базується на засадах компетентнісного і комунікативного підходів. Компетентнісний підхід до формування у МП ПОАК в усному спілкуванні передбачає орієнтацію навчання на результат (сформованість у студентів комплексу знань, навичок і умінь, відповідність навчального матеріалу комунікативним потребам фахівців медичного профілю). Комунікативний підхід до навчання іноземних мов професійного спілкування полягає в інтенсифікації усномовленнєвої діяльності кожного учасника навчального процесу, формуванні у нього здатності використовувати мову в реальній чи умовно комунікативній ситуації спілкування фахового характеру для досягнення комунікативних цілей. Основними дидактичними та методичними принципами, на яких повинно базуватись формування у МП ПОАК в усному спілкуванні, є принципи: активності, наочності, систематичності, послідовності, посильності, доступності, наступності, комунікативності, проблемності,

ситуативності, інтегрованого навчання, врахування лінгвопрагматичних особливостей усного професійно орієнтованого спілкування.

Обґрунтовані підходи та принципи вимагають активного застосування у навчальному процесі інтерактивних технологій навчання. Застосування імітаційних (рольових ігор, симуляцій, технології вирішення проблем), а також неімітаційних (обговорень, обміну думками в парах і малих групах, тематичних дискусій, дебатів, брейн-стормінгу, виконання проєктів з усною презентацією результатів у групі, студентських конференцій) інтерактивних технологій передбачає взаємодію учасників навчального процесу на засадах кооперації, використання спонтанних висловлювань у комунікативних ситуаціях під час роботи в парах чи групах. Рівень складності навчальних завдань і проблемності комунікативних ситуацій повинен відповідати рівню сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні. Більше мотивують студентів імітаційні інтерактивні технології навчання, зокрема рольові ігри, симуляції та розв'язання проблем професійного характеру, оскільки вони передбачають наявність імітаційної моделі навчальної діяльності, яка відображає професійний контекст і формує професійний досвід в умовах квазіпрофесійної діяльності. Інтерактивні технології навчання опираються на ініціативне говоріння, що полягає у впевненості студента під час ведення розмови іноземною мовою на тему професійного спрямування; вмінні розпочинати, підтримувати та завершувати розмову; ставити запитання та відповідати на них; умінні будувати висловлювання.

У другому розділі **«Методика формування професійно орієнтованої англomовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів»** обґрунтовано зміст формування у МП ПОАК в усному спілкуванні, виявлено особливості відбору матеріалу, запропоновано критерії відбору, розроблено підсистему вправ і завдань, побудовано відповідну лінгводидактичну модель.

Конструювання змісту формування у МП ПОАК в усному спілкуванні базується на досягненні мети навчання з урахуванням таких чинників, як потреби студентів, лінгвопрагматичні характеристики професійного дискурсу, комунікативні ситуації усного професійного спілкування, компоненти ПОАК в усному спілкуванні МП та ін.

Зміст формування у МП ПОАК в усному спілкуванні визначено у предметному і процесуальному аспектах. Компонентами предметного аспекту є сфери і види спілкування майбутніх лікарів-педіатрів, мовленнєві ситуації, функції, ролі, комунікативні цілі і наміри, теми, проблеми, тексти, мовний і мовленнєвий матеріал (зокрема лексичний, граматичний та фонетичний, об'єднаний у мовленнєві моделі і відібраний з урахуванням сфер і видів спілкування майбутніх лікарів-педіатрів, домінуючих комунікативних ситуацій професійного характеру, професійних функцій і ролей цих фахівців), стратегії спілкування. Процесуальний аспект включає рецептивні і репродуктивні лексичні, граматичні і фонетичні навички, мовленнєві, навчальні,

інтелектуальні, організаційні, компенсаційні вміння, декларативні і процедурні знання, справи і завдання для розвитку перелічених компонентів згаданої компетентності.

Домінантними комунікативними ситуаціями професійного характеру в усному спілкуванні для лікарів-педіатрів є консультація лікаря, пояснення симптоматики та шляхів лікування найбільш поширених захворювань, відвідування пацієнтів удома, професійна нарада, семінар, конференція та ін.

З урахуванням результатів досліджень Т. Хатчінсона й А. Уотерса виділено чотири різновиди лексичних одиниць фахової лексики педіатрів (табл. 1).

Таблиця 1.

Типи лексичних одиниць фахової лексики педіатрів

Типи лексичних одиниць	Приклади для англійської мови
структурна лексика: допоміжні дієслова, займенники, модальні дієслова, неозначена форма дієслова, дієслова у різних формах умовного способу тощо	are, this, only та ін...
загальна лексика	health, body, temperature, child та ін.
субгалузева лексика	desease, symptom, prescription та ін.
галузева лексика	bronchitis, pneumonia, pharynx та ін.

Сучасний дискурс лікарів-педіатрів належить до різновиду інституційного дискурсу – спеціалізованого усталеного виду спілкування, зумовленого соціальними функціями партнерів у системах колега-колега, лікар-пацієнт, лікар-батьки пацієнта і регламентованого як за змістом, так і за формою. Виявлено, що бесіди з пацієнтами, їхніми батьками і колегами, консультації з колегами, дискусії, виступи на нарадах і консиліумах, публічні доповіді на семінарах і конференціях є основними жанрами англійськомовного професійно орієнтованого усного спілкування (АПОУС) лікарів-педіатрів. У межах кожного із визначених жанрів АПОУС застосовуються визначені комунікативні стратегії. До прикладу, в процесі бесіди чи розмови з пацієнтами та їхніми батьками застосовуються комунікативні стратегії: привітання, знайомства, уточнення скарги, висловлення підозри, визначення діагнозу, втішання, переконання, скерування на обстеження, призначення лікування, висловлення пропозицій, порад, прощання. Визначені жанри спілкування лікарів-педіатрів, маючи свої лексико-стилістичні особливості, реалізуються в межах основних сфер усного професійно орієнтованого спілкування, якими є професійно-клінічна і наукова.

Постійний розвиток педіатричної науки спричинює невпинне розширення лексичного складу метамови. Утворюються фрейми нових наукових концептів в результаті запозичень з інших мов та

регістрів, наукових сфер. У більшості видів і форм АПОУС лікарів-педіатрів домінують теперішні часові форми. Щодо модальності, в усному англомовному дискурсі педіатрів часто вживається фраза «*I / we think / believe*», яка дозволяє висловити суб'єктивну модальність і є характерною для соціально зорієнтованого спілкування. Модальні дієслова, серед яких найбільш частотними є *may* і *should*, використовуються здебільшого у комунікативних ситуаціях встановлення діагнозу, скерування на обстеження і подальше обстеження, призначення лікування, рекомендацій щодо лікування і профілактики захворювань. Трапляються в АПОУС педіатрів і пасивні конструкції. Уживання пасивного стану задовольняє потребу деперсоналізації мовлення, заміни наказового способу. Усне мовлення лікарів-педіатрів характеризується також вживанням анафор, сполучників і сполучних виразів, які виконують функцію когезії та прагматичну функцію.

Основним джерелом термінологічної лексики, найпоширеніших граматичних конструкцій та мовленнєвих моделей є аутентичні фахові тексти, які прийнято за одиницю відбору і організації мовного і мовленнєвого матеріалу, оскільки вони виконують еталонно-допоміжну функцію. Тематика аутентичних текстів окреслюється колом вузькоспеціалізованих проблем, які стосуються домінантних комунікативних ситуацій АПОУС лікарів-педіатрів у професійно-клінічній та науковій сферах.

Визначено критерії відбору текстів для формування у МП ПОАК в усному спілкуванні: автентичність навчальних матеріалів; професійна спрямованість (посилення мотивації до навчання через професійний компонент); комунікативна спрямованість; активізація усного мовлення в умовах інтегрованого розвитку ПОАК у письмі, читанні та аудіюванні; ситуативна спрямованість та проблемність; продуктивність щодо досягнення комунікативної мети; змістовність, відповідність тематиці, передбаченій програмою навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спілкування»; дозованість навчального матеріалу, оптимальний обсяг, урахування мовного мінімуму; поетапність та послідовність в оволодінні навчальним матеріалом на тематичному, понятійному, мовному і мовленнєвому рівнях.

На основі аналізу специфіки формування у МП ПОАК в усному спілкуванні, урахування особливостей іншомовного спілкування лікарів-педіатрів визначено етапи формування у МП ПОАК в усному спілкуванні: ознайомчий (етап пред'явлення лексичних одиниць (у т. ч. й термінологічних), граматичних форм, мовленнєвих моделей); етап засвоєння і закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу, зокрема на основі виконання репродуктивних умовно-комунікативних вправ; етап інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні (розвиток мовленнєвих навичок і вмінь на основі продуктивних умовно-комунікативних і продуктивних комунікативних завдань). Визначені етапи передбачають циклічність формування у МП ПОАК в усному спілкуванні за тематичним принципом і послідовно повторюються в межах кожного організаційно-змістового модуля. Особливістю розробленої нами підсистеми вправ і

завдань є комунікативна спрямованість навчального матеріалу з орієнтацією на комунікативні ситуації АПОУС педіатрів. Відповідно до визначених етапів формування у МП ПОАК в усному спілкуванні розроблено підсистему вправ і завдань, яка включає три основні групи вправ і завдань (таблиця 2): вправи на пред'явлення матеріалу (лексичних одиниць, у т. ч. й термінологічних; граматичних форм; фонетичних явищ; мовленнєвих моделей); вправи і завдання на засвоєння та закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу; завдання для інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні.

Таблиця 2

Підсистема вправ і завдань для формування у МП ПОАК
в усному спілкуванні

Етап 1	Етап 2	Етап 3
ознайомчий етап	етап засвоєння і закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу	етап інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні
Група вправ 1	Група вправ 2	Група вправ і завдань 3
вправи на пред'явлення мовного і мовленнєвого матеріалу	вправи на засвоєння та закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу	вправи для інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні
Типи вправ	Типи вправ	Типи вправ і завдань
рецептивні і рецептивно-репродуктивні, некомунікативні і умовно-комунікативні	репродуктивні умовно-комунікативні	продуктивні умовно-комунікативні і продуктивні комунікативні
Види вправ	Види вправ	Види вправ і завдань
- співвіднесення ілюстрацій з прочитаною та прослуханою інформацією (до прикладу, термінологічних одиниць з ілюстраціями та поясненнями); - прослуховування аудіо- та перегляд відеоматеріалу з метою одержання інформації; - складання речень і формулювання висловлювань на основі підстановчих таблиць; - прослуховування і читання ілюстративних міні-діалогів і міні-монологів із метою запам'ятовування мовленнєвих формул.	- складання фраз із використанням пред'явлених лексичних одиниць; - відтворення ілюстративних міні-діалогів і міні-монологів з уживанням пред'явлених комунікативних формул; - складання коротких діалогів / монологів з уживанням пред'явлених лексичних одиниць; - практикування в уживанні пред'явлених мовленнєвих формул у комунікативних ситуаціях відповідно до теми заняття; - заповнення пропусків у тексті прослуханого діалогу / монологу пред'явленими лексичними одиницями та граматичними формами.	- участь у рольових іграх, симуляціях із використанням інтерактивної технології вирішення проблем у комунікативних ситуаціях професійно орієнтованого спілкування; - участь у дискусіях, дебатах із використанням інтерактивної технології вирішення проблем у комунікативних ситуаціях професійно орієнтованого спілкування; - усні презентації кейсів та портфолію; - участь у імітованих тренінгах, семінарах, конференціях, нарадах.

До більшості запропонованих вправ і завдань усіх трьох груп пропонуються візуальні опори, які полегшують сприйняття інформації на першому, її відображення, відтворення і продукування на другому і третьому етапах формування у МП ПОАК в усному спілкуванні, дозволяють «занурити» студента у комунікативну ситуацію, оскільки у процесі використання подібних візуальних опор для повторюваних комунікативних ситуацій відбувається «зрощення» мовного чи мовленнєвого матеріалу з візуальними опорами і відповідними комунікативними ситуаціями.

Наведемо приклади вправ і завдань кожної групи за темою навчального заняття «**Прийом у лікаря**» («**Receiving the patient**»). *Комунікативна ситуація* – консультація лікаря. *Сфера спілкування* – професійно-клінічна. Вправа 1 є зразком вправ першої групи, вправа 2 – другої, завдання 3 – третьої.

Вправа 1. *Практична мета* – ознайомити студентів із невідомими термінами за темою навчального заняття. *Професійна мета* – розвивати вміння запам'ятовувати, аналізувати, декодувати і поєднувати інформацію професійного змісту. *Тип вправи* – рецептивно-репродуктивна умовно-комунікативна.

Інструкція: *Match the following terms with their definitions. Choose three verbs and three nouns and make up sentences with them following the model below. Utter the produced statements aloud.*

The model:

to cough – to expel air or solid matter from the lungs through the mouth.

When I cough, I expel air or solid matter from the lungs through the mouth.

pneumonia – inflammation of one or both lungs.

Pneumonia is the inflammation of one or both lungs.

To wheeze	the mucus produced by the respiratory system that is expelled by coughing
Tuberculosis	to expel air or solid matter from the lungs through the mouth
To sneeze	to breathe with a whistling sound
bronchitis	an abnormal crackling sound from the chest
Rale	any of various viral infections (short for influenza)
To cough	acute inflammation of the mucous membrane of the nose

Pneumonia	Inflammation of the bronchial tubes
Coryza	to expel air and nasal secretions from the nose involuntarily
Flu	Inflammation of one or both lungs
Phlegm	infection caused by a bacteria, most frequently affecting the lungs

Вправа 2. *Практична мета* – засвоєння студентами мовного і мовленнєвого матеріалу, зокрема лексичних одиниць – термінів та етикетних формул за темою навчального заняття. *Професійна мета* – розвивати вміння правильного вживання мовного і мовленнєвого матеріалу у контексті. *Тип вправи* – репродуктивна умовно-комунікативна.

Інструкція: *Listen to the model and pay attention to the conversational formulae. Make up and act out short dialogues using the suggested words, pictures. Student A: You are a doctor examining a patient. Student B: You are at the doctor's with your son / brother who is having a severe cold. You are afraid of some complications.*

Model: *A: Good morning, isn't it? What can I do for you?*

B: Good morning, doctor. There is something wrong with my son's throat.

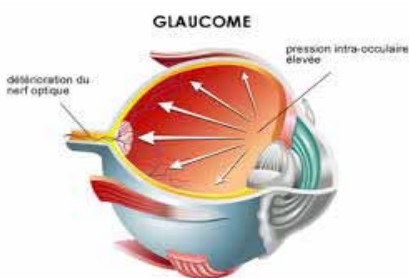
A: Well, let's have a look. I need to examine his larynx.

B: What could it be? I'm afraid of some complications.

nostrils, lungs, cords

Завдання 3. *Практична мета* – інтенсивна практика вживання засвоєних студентами лексичних одиниць і мовленнєвих моделей професійно орієнтованого змісту за темою навчального заняття. *Професійна мета* – розвивати усі компоненти ПОАК в усному спілкуванні МП у контексті визначеної комунікативної ситуації за відповідною темою навчального заняття. *Тип завдання* – продуктивне умовно-комунікативне. *Вид завдання* – симуляція.

Інструкція: *In pairs present the situation "Professional Consultation".*

Student A: *You are a pediatrician who has a suspicion that your patient has either glaucoma or the myopia.*

Student B: You are a doctor-ophthalmologist who helps your colleague to make the right decision.

Лінгводидактична модель формування у МП ПОАК в усному спілкуванні – складна ієрархічна система, що відтворює процес навчання, усі елементи якої взаємопов'язані, взаємодоповнюються і взаємодіють між собою. На основі здійсненого аналізу визначено, що обов'язковими компонентами лінгводидактичної моделі формування у МП ПОАК в усному спілкуванні є: методологічний, змістовий, організаційно-процесуальний, оцінювально-результативний, корегувальний.

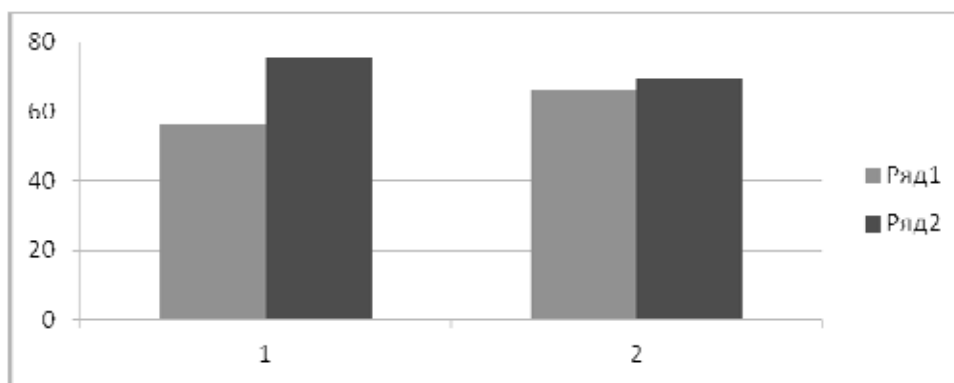
Третій розділ «Експериментальна перевірка ефективності методики формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів» висвітлює специфіку оцінювання рівня сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні, особливості організації, проведення експериментальної перевірки ефективності запропонованої методики та інтерпретації її результатів.

Запропоновано критерії визначення рівня сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні: фонетична правильність, лексична адекватність, граматична коректність; змістовність висловлювань (відповідність темі, обґрунтованість відображення комунікативних намірів та форм їх реалізації, аргументованість); логіка викладу; інтерактивність; професійна спрямованість; адаптивність; залучення до комунікації; управління комунікацією; емпатія; ефективність.

Перевірка ефективності запропонованої методики формування у МП ПОАК в усному спілкуванні здійснювалась у декілька етапів: перший – передекспериментальний (полягав у визначенні початкового рівня сформованості у студентів другого курсу спеціальності «Педіатрія» ПОАК в усному спілкуванні шляхом тестування та комплексного усного опитування із залученням візуальних засобів); основний – формувальний (полягав у безпосередній реалізації розробленої методики формування у МП ПОАК в усному спілкуванні в експериментальній групі (ЕГ)) та завершальний – післяекспериментальний (полягав у підсумковому визначенні рівня сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні й інтерпретації отриманих даних із залученням тих же типів тестових завдань і завдань для комплексного усного опитування). В експерименті взяли участь 116 студентів другого курсу Львівського національного університету імені Данила Галицького, яких було розподілено на експериментальну та контрольну групи по 58 здобувачів вищої освіти. Результати передекспериментального оцінювання продемонстрували недостатній рівень сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні в обидвох групах.

Для перевірки нормальності розподілу балів у вибірках ЕГ та контрольної групи (КГ) проведено тести Шапіро-Вілка і Колмогорова-Смірнова, а також складено нормально-імовірнісні графіки. Здійснений статистичний обрахунок та інтерпретація отриманих даних (з урахуванням нормальності розподілу кількісних показників) за відповідними критеріями (критерієм Вілкісона,

T-критерієм Стьюдента, парним t-критерієм Стьюдента та U-критерієм Манна-Вітні) дали можливість довести валідність нульової гіпотези дослідження, яка полягала у припущенні, що рівень сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні буде високим за умови використання у навчальному процесі експериментальної методики. Середній рівень сформованості ПОАК студентів КГ на етапі післяекспериментального оцінювання склав 69,3 балів (за 100-бальною шкалою), а ЕГ – 75,3 бали. Середній показник сформованості ПОАК студентів КГ зріс на 3,3 бали, у той час як в ЕГ цей показник зріс на 19,1 балів (рис. 1).

Ряд 1 – ЕГ   Ряд 2 – КГ   0-80 – кількісні показники рівня сформованості ПОАК в УСМП.

Рис. 1. Динаміка зростання середнього показника рівня сформованості ПОАК в усному спілкуванні студентів ЕГ і КГ

За результатами проведеного експерименту укладено методичні рекомендації для викладачів щодо формування у МП ПОАК в усному спілкуванні.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми формування у МП ПОАК в усному спілкуванні продемонстрував її недостатню розробленість. Визначаємо поняття «англомовна професійно орієнтована компетентність в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів» як здатність майбутніх фахівців цього профілю реалізовувати комунікацію, використовувати засоби англійської мови професійного спілкування в реальних і змодельованих типових комунікативних ситуаціях фахового характеру в усному діалогічному і монологічному мовленні.

Багатокомпонентна структура ПОАК в усному спілкуванні МП включає: декларативні і процедурні знання; мовленнєві навички; мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні, компенсаційні вміння; комунікативні здібності. Усі визначені компоненти формуються у тісному взаємозв'язку і взаємодії (ПОАК в усному спілкуванні МП формується і розвивається у тісній інтеграції з формуванням і розвитком ПОАК у інших видах мовленнєвої діяльності).

2. Аналіз теоретико-методологічних засад формування у МП ПОАК в усному спілкуванні дозволив з'ясувати, що ефективним методологічним підґрунтям цього процесу є компетентнісний і

комунікативний підходи. Компетентнісний передбачає орієнтацію навчання на результат – формування у МП ПОАК в усному спілкуванні. Комунікативний має на меті інтенсифікацію усномовленневої діяльності студентів, формування здатності використовувати мову в реальній чи умовно комунікативній ситуації спілкування фахового характеру для досягнення комунікативних цілей. До дидактичних і методичних принципів, на які опирається методика формування у МП ПОАК в усному спілкуванні, належать: принципи активності, наочності, систематичності, послідовності, посильності, доступності, наступності, комунікативності, проблемності, ситуативності, інтегрованого навчання, врахування лінгвопрагматичних особливостей усного професійно орієнтованого спілкування лікарів-педіатрів. Згадані підходи (компетентнісний та комунікативний) забезпечують методологічну основу для використання у процесі іншомовної усномовленневої підготовки МП інтерактивних технологій навчання (імітаційних – рольових ігор, симуляцій, вирішення проблем та неімітаційних – обговорень, обміну думками в парах і малих групах, тематичних дискусій, дебатів, брейн-стормінгу, виконання проєктів з усною презентацією результатів у групі, студентських конференцій), адже вони сприяють ефективній організації навчального процесу шляхом мотивації студентів, «занурення» у комунікативну ситуацію професійного характеру, активізації когнітивної сфери, розвитку творчої діяльності. Використання інтерактивних технологій навчання актуалізує принципи формування у МП ПОАК в усному спілкуванні, покладені в основу розробленої методики.

3. Зміст формування у МП ПОАК в усному спілкуванні визначено з урахуванням мети навчання, особливостей усного спілкування лікарів-педіатрів. Компонентами предметного аспекту змісту формування у МП ПОАК в усному спілкуванні є сфери і види спілкування медичних працівників, комунікативні ситуації, функції, ролі, комунікативні цілі і наміри, теми, проблеми, тексти, мовний і мовленнєвий матеріал, стратегії спілкування. Процесуальний компонент змісту формування у МП ПОАК в усному спілкуванні включає рецептивні і репродуктивні лексичні, граматичні і фонетичні навички, мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні, компенсаційні вміння, декларативні і процедурні знання, вправи і завдання для їх розвитку.

За одиницю відбору навчального матеріалу для формування у МП ПОАК в усному спілкуванні прийнято тексти професійно орієнтованого змісту, методичний потенціал яких реалізується у еталонно-допоміжній функції (вони слугують зразками видів, форм, жанрів усного професійно орієнтованого англійського мовлення лікарів-педіатрів, відображають його функції, лексико-стилістичні особливості, демонструють відповідні комунікативні стратегії). Обсяг матеріалу для пред'явлення впродовж навчального заняття визначається відповідно до рівня сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні.

Обґрунтовано критерії відбору матеріалу, до яких відносимо: автентичність навчальних матеріалів; професійну спрямованість, тобто посилення мотивації до навчання через професійний

компонент; комунікативну спрямованість; активізацію усного мовлення в умовах інтегрованого розвитку ПОАК у письмі, читанні та аудіюванні; ситуативну спрямованість та проблемність; продуктивність щодо досягнення комунікативної мети; змістовність, відповідність тематиці, передбаченій програмою навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спілкування»; дозованість навчального матеріалу, оптимальний обсяг, урахування мовного мінімуму; поетапність та послідовність в оволодінні навчальним матеріалом.

4. Доведено, що у МП ПОАК в усному спілкуванні доцільно формувати впродовж трьох послідовних етапів: ознайомчого (пред'явлення мовного і мовленнєвого матеріалу); засвоєння і закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу; інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні. Ці етапи послідовно реалізуються як циклічний комунікативно спрямований процес і за тематичним принципом повторюються в межах організаційно-змістових модулів.

Відповідно до визначених етапів формування у МП ПОАК в усному спілкуванні розроблено підсистему вправ і завдань. Вона представлена трьома групами вправ і завдань: вправи на пред'явлення матеріалу; вправи на засвоєння і закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу; завдання для інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні.

Тип вправ першої групи визначено як рецептивні і рецептивно-репродуктивні некомунікативні та умовно-комунікативні. Тип вправ і завдань другої групи – репродуктивні умовно-комунікативні. Тип завдань третьої групи – продуктивні умовно-комунікативні і продуктивні комунікативні. Обґрунтовано доцільність супроводу вправ і завдань усіх груп візуальними опорами, відео- та аудіоматеріалами.

Лінгводидактичну модель формування у МП ПОАК в усному спілкуванні побудовано з урахуванням системного підходу. Обґрунтовано основні компоненти моделі, якими є: методологічний, змістовий, організаційно-процесуальний, оцінювально-результативний, корегувальний.

5. Окреслено критерії визначення рівня сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні, дескриптори та кількісні показники цих рівнів. Ефективність розробленої методики формування у МП ПОАК в усному спілкуванні доведено у процесі проведення природнього, базового, вертикально-горизонтального, комплексного методичного експерименту, який тривав протягом 2015-2016 н. р. на базі Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького. Інтерпретація результатів післяекспериментального оцінювання рівня сформованості у МП ПОАК в усному спілкуванні студентів ЕГ та КГ за допомогою низки параметричних і непараметричних багатофакторних методів математичної статистики дозволила довести ефективність розробленої методики і, відповідно, можливість її проектування на процес іншомовної фахової підготовки медичних працівників у ВНЗ.

За результатами експерименту підготовлено методичні рекомендації для викладачів дисциплін

«Іноземна мова», «Іноземна мова професійного спілкування» щодо організації й змісту навчання, спрямованого на формування у МП ПОАК в усному спілкуванні.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів порушеної наукової проблеми. Особливості формування ПОАК в усному спілкуванні майбутніх медиків інших спеціальностей з перспективою розробки відповідних методик стануть предметом подальших наукових розвідок у цьому напрямку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у фахових наукових виданнях України

1. Цимбровська Х. І. Сутність поняття “англомовна професійно орієнтована компетентність в усному мовленні майбутніх лікарів-педіатрів” / Х. І. Цимбровська // Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності : збірник наукових праць. – Львів : Вид-во Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, 2015. – № 12. – С. 268–274.

2. Цимбровська Х. І. Зміст навчання, спрямований на формування у майбутніх лікарів-педіатрів англомовної професійно орієнтованої компетентності в усному спілкуванні / Х. І. Цимбровська // Педагогічний альманах : збірник наукових праць. – Херсон : “Херсонська академія педагогічної освіти”, 2016. – Вип. 29. – С. 203–208.

3. Цимбровська Х. І. Оцінювання рівня сформованості англомовної професійно орієнтованої компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів / Х. І. Цимбровська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: педагогіка. – Тернопіль, 2016. – № 3. – С. 57–63.

4. Цимбровська Х. І. Лінгвопрагматичні особливості фахового мовлення у змісті формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів / Х. І. Цимбровська // Науковий вісник Ужгородського університету : збірник наукових праць. Серія: педагогіка – Ужгород, 2016. – Вип. 2 (39). – С. 266–270.

5. Цимбровська Х. І. Система вправ і завдань для формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів / Х. І. Цимбровська // Педагогічний альманах : збірник наукових праць. – Херсон : «Херсонська академія педагогічної освіти», 2016. – Вип. 32. – С. 165–174.

Статті у наукових періодичних виданнях іноземних держав

6. Tsymbrovska Kh. Problem Solving Method of Building ESP Communicative Competence in Future Pediatricians / Kh. Tsymbrovska // Intellectual archive, 2016. – Vol. 5, Number 1. – P. 135 – 142.

7. Цимбровська Х. І. Особливості застосування методики формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів /

Х. І. Цимбровська // Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції «Педагогіка. Сучасні тенденції в науці і освіті». – Варшава, 2016. – С. 54–58.

Навчально-методичний посібник

8. Цимбровська Х.І. Getting well: Speaking Course for Pediatricians (Виздоровлюємо: Розмовний курс для педіатрів). / Х. І. Цимбровська. – Дрогобич : ТзОВ «ТРЕК ЛТД», 2016. – 80 с.

Праці, які додатково відображають зміст дисертації

9. Цимбровська Х. І. Актуальність ідей Яна Амоса Коменського про систему освіти молоді / Х. І. Цимбровська // Актуальні проблеми української освіти : матеріали студентських наукових конференцій кафедри загальної та соціальної педагогіки. – Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2012. – Вип. 3. – С.142–145.

10. Цимбровська Х. І. Роль методів активного навчання у формуванні професійно орієнтованої англомовної компетентності у говорінні майбутніх лікарів-педіатрів / Х. І. Цимбровська // Лінгвістична теорія та практика: історичне надбання, актуальні проблеми та перспективи розвитку : матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса : Міжнародний гуманітарний університет, 2015. – 2-ге вид. доп.– С. 131 – 134.

11. Цимбровська Х. І. Тестування англомовної професійно орієнтованої компетентності а усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів / Х. І. Цимбровська // Актуальні проблеми германо-романської філології та освітній соціокультурний процес : матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. – Тернопіль : Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, 2016. – С. 219–221.

АНОТАЦІЇ

Цимбровська Х. І. Методика формування у майбутніх лікарів-педіатрів професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія та методика навчання (германські мови). – Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Міністерство освіти і науки України. – Тернопіль, 2017.

У дисертації визначено сутність ключових понять дослідження. Уточнено структуру професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх педіатрів й охарактеризовано її компоненти (декларативні і процедурні знання; мовленнєві навички; мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні, компенсаційні вміння; комунікативні здібності). Обрано сучасні підходи (компетентнісний і комунікативний) та інтерактивні технології навчання (рольові ігри, симуляції, вирішення проблем, обговорення, обмін думками в парах і

малих групах, тематичні дискусії, дебати, брейн-стормінг, виконання проектів з усною презентацією результатів у групі, студентські конференції), на основі яких доцільно здійснювати формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх педіатрів. Обґрунтовано зміст формування такої компетентності, який визначається у предметному і процесуальному аспектах. Здійснено відбір матеріалу згідно з визначеними критеріями. Виділено етапи формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх лікарів-педіатрів (ознайомчий – пред'явлення мовного і мовленнєвого матеріалу; засвоєння і закріплення мовного і мовленнєвого матеріалу; інтенсивної практики в професійно орієнтованому усному спілкуванні). З урахуванням визначених етапів розроблено підсистему вправ і завдань. Змодельовано процес формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх педіатрів. Експериментально перевірено і доведено ефективність методики формування професійно орієнтованої англомовної компетентності в усному спілкуванні майбутніх педіатрів і укладено методичні рекомендації для викладачів англійської мови.

Ключові слова: професійно орієнтована англомовна компетентність, усне спілкування, майбутні лікарі-педіатри, інтерактивні технології навчання, зміст навчання, підсистема вправ і завдань.

Цимбровская Х. И. Методика формирования у будущих врачей-педиатров профессионально ориентированной англоязычной компетентности в устном общении. - На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика обучения (германские языки). – Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, Министерство образования и науки Украины. – Тернополь, 2017.

В диссертации определена сущность ключевых понятий исследования. Уточнена структура профессионально ориентированной англоязычной компетентности в устном общении будущих педиатров и охарактеризованы ее компоненты (декларативные и процедурные знания; речевые навыки; речевые, учебные, интеллектуальные, организационные, компенсационные умения; коммуникативные способности). Избраны современные подходы (компетентностный и коммуникативный) и интерактивные технологии обучения (ролевые игры, симуляции, решение проблем, обсуждения, обмен мнениями в парах и малых группах, тематические дискуссии, дебаты, брейн-сторминг, выполнение проектов с устной презентацией результатов в группе, студенческие конференции), на основе которых целесообразно осуществлять формирование профессионально ориентированной англоязычной компетентности в устном общении будущих педиатров.

Обосновано содержание формирования этой компетентности, которое определяется в предметном и процессуальном аспектах. Осуществлен отбор материала согласно определенным критериям. Выделены этапы формирования профессионально ориентированной англоязычной компетентности в устном общении будущих врачей-педиатров (ознакомительный – предъявление языкового и речевого материала; усвоения и закрепления языкового и речевого материала; интенсивной практики в профессионально ориентированном устном общении). С учетом определенных этапов разработана подсистема упражнений и задач. Смоделирован процесс формирования профессионально ориентированной англоязычной компетентности в устном общении будущих педиатров. Экспериментально доказана эффективность методики формирования профессионально ориентированной англоязычной компетентности в устном общении будущих педиатров и предложены методические рекомендации для преподавателей английского языка.

Ключевые слова: профессионально ориентированная англоязычная компетентность, устное общение, будущие врачи-педиатры, интерактивные технологии обучения, содержание обучения, подсистема упражнений и заданий.

Tsybrovska Ch. Methodology of Building English Professionally-Oriented Competence in Oral Communication of Prospective Pediatricians. – As a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Pedagogical Studies, Specialty 13.00.02 – Theory and Methods of Teaching (Germanic Languages). – Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Ternopil, 2017.

In the thesis the essence of key concepts of the research has been defined. The structure of English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians has been specified and its components (declarative and procedural knowledge; speaking skills; speaking, learning, intellectual, organizational, compensatory abilities; communicative aptitudes) have been described. The approaches (competence and communicative ones) and interactive learning techniques (role plays, simulations, problem-solving, discussions, work in pairs, debates, brain-storming, projects with the presentations of findings in the group, student conferences) have been chosen. They are expedient to be used in building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians. The didactic and methodological principles which support the methodology of building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians encompass the following items: activity, visual aids, systematic character, succession, simplicity, dosing, communicative and situational character, topicality, integrated learning, linguistic and pragmatic peculiarities of oral professionally-oriented communication of prospective pediatricians.

The content of building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians that consists of objective and procedural aspects has been grounded. The components of objective aspect of building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians are areas and types of communication of prospective pediatricians, communicative situations, functions, roles, communicative aims and purposes, themes, problems, texts, language and speaking material. The procedural aspect includes receptive and reproductive lexical, grammar, and phonetic skills; speaking, learning, intellectual, organizational, compensatory abilities; declarative and procedural knowledge; appropriate exercises and assignments.

Professionally-oriented texts have been defined as selection units of learning material for building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians. The methodological potential of the texts evolve in a model auxiliary function (they are the samples of types, forms of genres of oral professionally-oriented communication of prospective pediatricians; reflect its functions, lexical and stylistic features; demonstrate communicative strategies). The selection of material has been fulfilled according to the following criteria: authenticity of learning materials; professional bias, i.e. motivation awareness through vocational component; communicative orientation, activation of oral speaking in integration development of professionally-oriented competence in writing, reading, and listening; professionally oriented situations and topicality, outcome of communicative aim; richness of content, compliance with the topics that are provided by learning syllabus “Foreign Language for Professional Purpose”; dosing of learning material, optimal volume, language minimum, stages and sequence in mastering learning material).

The stages of building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians have been outlined (introduction –presentation of language and speaking material; acquisition and consolidation of language and speaking material). These stages are implemented sequentially as a cyclic communication-oriented process and repeats within thematic modules. With regard to the outlined stages the subsystem of exercises and assignments has been elaborated. The groups of exercises and tasks which contain well-grounded types of exercises and tasks in accordance to the stages of building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians are outlined: presentation exercises (words, terms, grammar forms, speaking patterns), training exercises, assignments for intensive practice in professional communication. The suggested system of exercises and tasks for building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians is described and the samples of exercises and tasks from the outlined groups of exercises and tasks are presented. The process of building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians has been projected.

The effectiveness of the methods of building English professionally-oriented competence in oral communication of prospective pediatricians has been proved and validated experimentally. The manual for English language teachers has been compiled.

Key words: English professionally-oriented competence, oral communication prospective pediatricians, approaches, interactive technologies of learning, content of learning, subsystem of exercises and tasks.

Підписано до друку 27.03.2017 р.

Формат 60x84/16.

Папір друк. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,9.

Наклад 100 прим. Зам. № 03/17/23-27

Віддруковано у видавничому центрі "Вектор"

46018, м. Тернопіль, вул. Львівська, 12,

Тел. 8 (0352) 40-08-12

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ТР № 46 від 07 березня 2013р.

